

מליח כרותח

חולין צו, ב

מתני' ירך שנתבשל בה גיד הנשה אם יש בה בנותן טעם הרי זו אסורה: **גמ'** אמר שמואל לא שנו אלא שנתבשל בה אבל נצלה בה קולף ואוכל עד שמגיע לגיד. איני והאמר רב הונא גדי שצלאו בחלבו אסור לאכול אפילו מראש אזנו. שאני חלב דמפעפע. ובחלב אסור, והאמר רבה בר בר חנה עובדא הוה קמיה דר' יוחנן בכנישתא דמעון בגדי שצלאו בחלבו ואתו ושיילוה לרבי יוחנן ואמר קולף ואוכל עד שמגיע לחלבו, ההוא כחוש הוה.

תוס' שם ד"ה עד שמגיע לגיד

לאו דווקא עד שמגיע לגיד ממש, דהא צריך שיניח כדי קליפה סמוך לגיד, ואפילו כדי נטילה.

רא"ש שם סי' כד

לצלי בעי נטילה, כיון שלא מצינו מפורש בו קליפה. ומיהו יראה שאין צריך להחמיר ברותח דמליחה, ודי בקליפה.

חולין קיא, ב – קיב, א

אמר רב יהודה אמר שמואל קערה שמלח בה בשר אסור לאכול בה רותח (לפי שנבלע בה הדם ונותן טעם ראשון הוי כאיסור גמור, רש"י). ושמואל לטעמיה דאמר שמואל מליח הרי הוא כרותח, וכבוש הרי הוא כמבושל ... כי אמר שמואל מליח הרי הוא כרותח הני מילי היכא דאינו נאכל מחמת מלחו (כעין מליחת בשר להצניע, רש"י).

תוס' חולין קיג, א ד"ה טהור מליח וטמא תפל מותר

ויש ללמוד מכאן דאין צריך להגעיל דפוסגי גבינות העובדי כוכבים, ומותר לעשות בהם גבינות לישראל ולמולחן בתוכן, דהוי כמו טהור מליח וטמא תפל, דאין שייך מליחה בעץ ולא נעשה עץ רותח ע"י מליחה. ומעשים בכל יום דמלח בקערה שמשמשין בה בשר לוקחים ממנו לתת ממנו בחלב. והמחמיר תבא עליו ברכה.

שוע"ר סי' תמז

ה ככר חמץ שהיד סולדת בו שנגע בככר מצה חם שהיד סולדת בו, אינו אוסר אלא מקום מגעו, דהיינו שיסיר מהמצה את המקום שנגע בו החמץ, ויסיר אותה בעומק כרוחב אגודל והשאר מותר אפילו באכילה.

ו וכל זה כשההיתר שנגע בו החמץ הוא כחוש כמצה וכיוצא בה, אבל אם ההיתר הוא שמן כגון מצה המשוחה בשמן, או בשר שמן צלי, או מבושל והוא מונח כולו חוץ לרוטב, הרי השמנונית של היתר שבמקום מגעו הוא מפטם ומשמין את טעם החמץ משהו הנפלט ועל ידי כן מפעפע טעם משהו זה ומתפשט בכל ההיתר כמו שהוא דרך כל דבר שמן לפעפע ולהתפשט כשהוא חם כל כך עד שהיד סולדת בו.

כו כל מיני מלוחים ... אפילו נמלחו בתוך כלי של חמץ בן יומו דהיינו שנשתמשו בו חמץ בחמין תוך מעלי"ע למליחה שעדיין לא נפגם חמץ הבלוע בכלי, אף על פי כן אין המלח מפליטו מן הכלי ומבליעו באוכל הנמלח בתוכו, לפי שאין כח במלח אלא להפליט מוהל מן האוכל שהוא רך אבל לא מן הכלי שהוא קשה.

נו מלח הנתון בכלי של חמץ, אף על פי שמן הדין מותר לאכול בפסח אם הכלי היה נקי ... מכל מקום המחמיר [שלא] להשתמש בפסח במלח שהיה מונח בכלי הבלוע מחמץ אפילו לא היה בן יומו והיה מודח ונקי תבוא עליו ברכה, לפי שיש מי שאומר שהמלח יש לו כח להפליט מה שבלוע בתוך הכלי.

שוע"ר סי' תנא

מא כיסוי של ברזל שמכסים בו הקדירה ... ושמו בפסח על הקדירה שיש בה תבשיל רותח, אם נזכר מיד והסירו מן הקדירה וראה שהוא יבש עדיין שלא התחיל להזיע מחום התבשיל שבקדירה הרי התבשיל מותר אפילו באכילה אם לא נגע בו הכיסוי, וגם הקדירה מותרת אע"פ שנגע בה הכיסוי שאין איסור יוצא מכלי לכלי בלא רוטב.

שוע"ר סי' תסא

טז מצה שנתכפלה בתנור ונתדבקה שם במקום הכפל ... מסיר מקום הכפל שיש בו חשש חימוץ כי שמא לא היה חום האש יכול לשלוט בכח בין הדבקים להתחיל לאפות שם מיד ונתחמץ שם קודם שהתחיל לאפות שם, ומסיר עוד מקום מגעו, דהיינו כרוחב גודל סמוך למקום הכפל, כדין חמץ שנגע במצה שאוסר מקום מגעו בעומק כרוחב גודל כמו שנתבאר בסימן תמ"ז, ושאר המצה מותר באכילה.

שוע"ר סי' תסז

נב וכל זה באותה חתיכה עצמה שנמצאת החטה עליה אבל שאר החתיכות שנמלחו עמה ביחד אף על פי שהיו נוגעות בה ונבלע בהן הציר היוצא ממנה אינן נאסרות כלל אפילו אם הן שמינות וגם אותה חתיכה היא שמינה, לפי שאף להאומרים ששמנונית הבשר מפטם את הציר היוצא מהחטה, מכל מקום אין בציר זה כח לפעפע מחתיכה לחתיכה בלא רוטב, כיון שאינו שמן מצד עצמו ונמצא שאין בשאר החתיכות אפילו משהו מציר זה שיצא מהחטה.

שו"ע יו"ד סי' סט

טז ואם מלח בכלי שאינו מנוקב אסור להשתמש באותו כלי בדבר רותח. הג"ה, אבל מותר לחזור ולמלוח בה בשר לאחר שנקבחה, או אפילו בלא נקיבה, אם הבשר שהה כבר במליחתו והודח.

שארית יהודה שם

(קא) דאין מליחה לכלים להפליט מה שבתוכם על ידי מליחה.

ומ"ש רמ"א בסי' ק"ה סי"ב דאסור לכתחלה למלוח גבינות בדפוסי עכו"ם, היינו משום דהדפוסים עצמם חשובים רותח קצת מרוב מליחה שמולחים הרבה פעמים בדפוסים, ומהאי טעמא אוסר שם בהגהות שערי דורא אפילו בדיעבד, על כן אוסר רמ"א על כל פנים לכתחלה (מנחת יעקב).

ואע"ג דגם למלוח היתר בשאר כלי איסור אוסר שם רמ"א לכתחלה, היינו דוקא בכלי שנבלע בו איסור על ידי האור, אבל אם לא נבלע רק על ידי מלח מותר אפילו לכתחלה, דיש חילוק בין רותח מחמת האור לרותח מחמת מליחה (איסור והיתר הארוך).

ט"ז יו"ד סי' צה

(יח) והמחמיר גם בזה תבא עליו ברכה, כי יש מחמירין לכתחלה ... הבין הרב דמה שסיימו התוספות והמחמיר תבא עליו ברכה קאי גם כן אמ"ש ומעשים בכל יום כו', והוא תמוה מאד, דמ"ש ומעשים בכל יום על כרחך מביא מאנשים חשובים לומדים, וכי הם בכלל המוציאים עצמם מכלל הברכה, אלא ברור דמ"ש המחמיר תבא עליו ברכה קאי אדפוסי גוים שמצינו בהם חומרות בקצת פוסקים, אבל בזה המלח אין שום סברא לאסור אפילו לכתחלה.

נקודת הכסף שם

לא קשה מידי, דמעשים בכל יום כן, והוא היתר גמור, מכל מקום המחמיר תבא עליו ברכה.

שו"ע יו"ד סימן קה

ד איסור, בין חס בין קר, שנפל על הצלי שאצל האש, אינו אוסר אלא כדי נטילה, שהוא כעובי רוחב אצבע.

ה במה דברים אמורים שאין הצלי אוסר אלא כדי נטילה, בירך עם גידו וכיוצא בו, דבר כחוש שאין בו כח לפעפע בכל החתיכה; אבל גדי שמן שצלאו בחלבו, אם אין בכל הגדי ששים כנגד כל החלב שבו, אסור לאכול אפילו מראש אזנו, שכיון שהוא שמן מפעפע בכולו. **הגה**: וי"א דאין אנו בקיאים איזה מיקרי כחוש או שמן, ויש לאסור בכל ענין עד דאיכא סי' ... והכי נהוג. ודווקא באיסור חלב או שאר איסור דשייך בו שמנונית, אבל באיסור דלא שייך ביה שמנונית, והוא בודאי כחוש, אינו אוסר רק כדי נטילה.

ט מליח שאינו נאכל מחמת מלחו, דינו כרותח ומפליט לאסור כדי קליפה. **הגה**: ולפי שאין אנו בקיאים בין בשר שמן לכחוש, נוהגין לשער בכל מליחה בסי' כמו בבישול.

יב גבינות שנעשו בדפוסי עובדי כוכבים, אע"פ שנמלחו בתוכן, מותרים. **הגה**: וה"ה אם נמלח היתר בשאר כלי איסור, ואפילו אינו מנוקב, דאין מליח כרותח כל כך להפליט מן הכלי מה שבלע בתוכו. ודוקא בדיעבד, אבל לכתחלה, אסור.

יג מלח או תבלין שהם בקערה של בשר, מותר ליתנם בחלב. **הגה**: וה"ה אם היו בכלי איסור, דמאחר שהם יבשים אינן בולעים מן הכלי, רק שהכלי הוא נקי ואין איסור דבוק בו. והמחמיר לכתחלה, תבא עליו ברכה.